

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΑΤΡΩΝ

1η ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1989

"ΜΕ ΟΔΗΓΟ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ"

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΣΚΑΡΤΣΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΚΠΟΜΠΗΣ

ΣΟΦΙΑ ΜΑΥΡΙΔΗ

Εκφωνητής: **"Με οδηγό τον έρωτα"**

Μια εκπομπή που γράφει και παρουσιάζει η **Σοφία Μαυριδη**.

(Μουσική)

Σοφία Μαυριδη: Καλησπερα σας λοιπον απο το στουντιο του Ραδιοφωνικου Σταθμου της Πατρας. Στο μικροφωνο ειναι η Σοφια η Μαυριδη, που επιμελειται και παρουσιαζει την εκπομπη **"Με οδηγό τον έρωτα"**.

Ειναι μια ζωντανη, ερωτικη εκπομπη, που γινεται με τη βοηθεια του Θαναση Τσιπινακη, που εχει τη μουσικη επιμελεια της εκπομπης, και του Βασιλη Μπεζεριανου, που ειναι στην κονσολα του ηχου.

"Με οδηγό τον έρωτα" λοιπον, αγαπητοι ακροατες, ξεκιναμε τη ζωντανη εκπομπη μας, που σκοπο εχει να σας οδηγησει στα μονοπατια του ερωτα, μεσα ομως απο την ερωτικη μας πεζογραφια και ποιηση.

(Μουσική)

Μια ζωντανη εκπομπη, που αρχιζει σημερα και, ειπαμε, σκοπο εχει να σας οδηγησει στα μονοπατια του ερωτα μεσα απο την ερωτικη μας πεζογραφια και ποιηση. Η εκπομπη μας ομως δεν ειναι λογοτεχνικη. Ουτε σκοπευει σε αναλυσεις και κριτικες. Η δομη της θα ειναι απλη και κυριο θεμα

της ο έρωτας. Ο γνησιος έρωτας που, επειδη είναι πραγματικός, θέλει να 'ναι αιώνιος.

Σε κάθε εκπομπη θα σας παρουσιαζουμε τα πιο σημαντικά κείμενα της ερωτικής μας λογοτεχνίας, γιατί πιστευουμε πως μέσα απο το έργο του κάθε ερωτικού συγγραφέα είναι δυνατόν να προσεγγίσουμε τον έρωτα. Ο έρωτας, λοιπόν, για πάντα.

(Μουσική)

Σοφία Μαυριδη: Η σημερινή μας εκπομπη όμως, αγαπητοί ακροάτες, είναι αφιερωμένη στην ερωτική ποιηση του **Σωκράτη Σκαρτση** και στον ίδιο τον ποιητή μας, βεβαία, που μέσα απο το έργο του γνωρίσαμε και προσεγγίσαμε τον έρωτα.

Εχουμε λοιπόν την τιμή, φίλοι ακροάτες, να σας παρουσιάσουμε τον ποιητή **Σωκράτη Σκαρτση**, που είναι μαζί μας στο στούντιο του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Πατρας.

Κυριε Σκαρτση, σας καλωσορίζω στην εκπομπη μας. Ευχαριστώ για την τιμή που μας κάνετε να ερθετε στην εκπομπη μας βεβαία και είμαι παρα πολυ ευχαριστημένη πρώτα απ' όλα γιατί είστε κατεξοχην ερωτικός ποιητής και δεύτερον γιατί σας αγαπάμε πολυ, μας εχετε σημαδέψει με το έργο σας και είστε κοντά μας αποψε.

Σωκράτης Σκαρτσης: Είσαι πολυ καλή, ευχαριστώ κι εγω που είμαι εδω και ελπίζω με την κουβεντα μας να αρχίσουμε καλά την εκπομπη σου.

Σοφία Μαυριδη: Μακαρι, το ευχομαι κι εγω.

(Μουσική)

Πού είσαι, αγάπη μου εμπνεση μου εμπνευση μου μουσική μου αγάπη. Ο χρόνος νερακι ασημίζει κυλώντας μιλώντας μου δίπλα μου. Οι γρυλλοι πάντα είναι, οι ίδιοι η άλλοι, τι θα πει, γρυλλοι πάντα, ουτε ίδιοι, ουτε άλλοι. Εγω σου εδω είμαι, γραφω λέει, ζω λέει, σε θέλω λέω. Μα όχι μ' αυτή τη γλώσσα, όχι μ' αυτά τα κουρέλια των κινήσεων, όχι μ' αυτο τον εαυτο. Ω αγάπη μου, ελα να λαμβεί φυσικό φως στη μελιμαυρη έτσι σκία

μου, ελα μαθε με, πες μου, τραγουδήσε ανασσα, είναι Ω αγάπη μου.
Είσαι. Τι όμορφα, τι όμορφη που είσαι Ω αγάπη μου, ποσο πραγματικά,
ποσο γλυκά δε μιλάω στο μλημα μου, ποσο η γλωσσα που σου σκορπώ
είναι ελευθερη, ωραία κομματα τιποτα μέσα στη γλωσσα μας, που
χρηση περιγραφεται στην ασημοσιωπη που κατεβαινει λουριδες
λαμποκοπουσες στα ποδια σου, στα ποδια μου, χορταρια του κοσμου
ανάμεσα μας. Που είσαι, αγάπη μου. Καπου είσαι. Είσαι. Και εμαι
Ερωτας.

(Ένα ερωτικό, σελ. 10)

Σοφία Μαυριδη: Ακουσαμε, κυριε Σκαρτση, την ηθοποιο Βερα Ζαβιτσιανου, η οποια διαβασε το "Πού είσαι, αγάπη μου εμπνοη μου" απο το "Ένα ερωτικό".

Σωκρατης Σκαρτσης: Ευχαριστω πολυ για την εκκληξη.

Σοφία Μαυριδη: Ήταν κατι που και η ιδια ηθελε παρα πολυ διαβαζοντας ενα βιβλιο που της εδωσα και θελαμε να σας το κανουμε ακριβως εκκληξη.

Σωκρατης Σκαρτσης: Ευχαριστω πολυ.

Σοφία Μαυριδη: Λοιπον θα 'θελα να ξεκινήσουμε απο τα εργα που εχετε γραψει μεχρι σημερα και κυριως το πρωτο σας εργο, είναι το "Λαλω", ετσι δεν είναι;

Σωκρατης Σκαρτσης: Οχι, οχι. Το πρωτο είναι "Η πρωτη γραφη" οταν ημουνα φοιτητης. Οταν λεμε "Λαλω", εννοουμε μετα μια σειρα βιβλιων που περιλαμβάνει ολα μου τα ποιητικα βιβλια μεχρι πριν τρια η τεσσερα, αλλα εννοουμε επισης και το δευτερο στη σειρα βιβλιο οπως λες, που εχε τον τιτλο ακριβως "Λαλω", ενα ονομα, το οποιο εχε κατασκευαστει, ας πουμε, απο μενα πανω στο προτυπο του ονοματος "Ναννω", που μ' αρεσε. Ο αρχαιος ποιητης Μιμνερμος εχε μια συλλογη, μια συλλογη λεμε τωρα, μια σειρα ποιηματων, ποιηματων του αφιερωμενα στη Ναννω, μια αυλητριδα, κι εγω προβλεποντας οτι η ποιηση μου θα εχει σαν βασικη ουσια αυτην που

ερωτευτηκα, τη γυναικα μου, επλασα το ονομα "Λαλω", το οποιο εγινε πια μεσα στα χρονια και μεχρι σημερα εχει γινει ενα ειδος ενωιας, ας πουμε.

Το τελευταιο βιβλιο ειναι, αυτο που βγηκε τωρα τελευταια, δεν εχει κυκλοφορησει ακομη καλα, **"Το μαρμαρο της απλας"**. Και το πιο μεγαλο βιβλιο μου, δηλαδη ο κορμος, ας πουμε, της ποιησης μου, ειναι **"Το πραγμα του κοσμου"**, που εχε βγει σε μια εκδοση παλιότερα, το ενα τεταρτο νομιζω, και πριν τρια-τεσσερα χρονια βγηκε ολο το εργο που ειναι γυρω στους 5.000 στιχους.

Σοφια Μαυριδη: Μαλιστα. Θα'θελα να μου πειτε, κ. Σκαρτοη, ποσο ο ερωτας επηρεαζει την πνευματικη δημιουργια. Και συγκεκριμενα εσας ποσο σας επηρεασε ο ερωτας.

Σωκρατης Σκαρτοης: Κοπαξε, νομιζω οτι το θεμα ειναι πολυ σοβαρο και μια και αρχιζει τωρα η εκπομπη σου, ισως ειναι καλο να πουμε δυο πραγματα απο αυτα που θεωρω εγω βασικα.

Ξερωμε οτι ο ερωτας ειναι βασικο θεμα στην παγκοσμια ποιηση. Εχουν γραφτει πολυ ωραια ποιηματα και απο τους αρχαιους λυρικους τους δικους μας και απο κινεζους και γιαπωνεζους και κινεζες και γιαπωνεζες και ακομη και "πρωτογονικα", οπως τα λεμε ποιηματα, οπου δεν ειναι συνηθισμενος ο ερωτας, υπαρχουνε, υπαρχει αυτο το θεμα. Ειπαμε ειναι βασικο θεμα της ποιησης.

Αλλα αν ριξουμε μια ματια ακριβως σ' αυτα τα τελευταια η στο δημοτικο τραγουδι που εχει πολλα ερωτικα τραγουδια, θα δουμε οτι ο ερωτας σαν **"θεμα"**, ας το πουμε σε εισαγωγικα, ειναι κατι πολυ πιο σοβαρο απο ο,τι συνηθως θεωρουμε και φοβαμαι οτι εχουν θεωρησει οι πιο πολλοι νεοτεροι ποιητες μας.

Εχουμε παρα πολλα ερωτικα ποιηματα απο το Σολωμο και πριν και μεχρι σημερα, και επειδη αυτον τον καιρο ετοιμαζω και μια ανθολογια τετια εχω μια εμπειρια - φοβαμαι λοιπον οτι το παιρνουν μαλλον γραφικα το θεμα, ενω ειναι κατι παρα πολυ σοβαρο. Αν δηλαδη προκειται η ποιηση να γινει με

τη γλώσσα της πράξη ζωής, όπως λέω προσωπικά, θα πρέπει να μη μένουμε στην ειδυλλιακή αποψη του πραγματός, αλλά να θυμόμαστε ότι προκειται, όπως είπα, για κάτι πολύ σοβαρό.

Αν νομίζεις ότι έχει κάποιο ενδιαφέρον να συνεχίσουμε έτσι...

Σοφία Μαυριδη: Βεβαία, έχει ενδιαφέρον και, όπως είπατε κι εσείς, είναι η πρώτη εκπομπή και πολύ καλά κάνετε που κάνετε αυτή τη μικρή αναδρομή έτσι, στην ερωτική ποίηση κυρίως, γενικότερα.

Σωκράτης Σκαρτσής: Να θυμηθούμε τον Εμπειρικό, ο οποίος είναι ένας ερωτικός ποιητής (κατά τη γνώμη μου όχι όσο σημαντικός πιστεύουν άλλοι), εν πάση περιπτώσει προτιμώ το Σαλωμο, ο οποίος λέει ότι η ποίηση είναι ή ερωτική ή ηρωική... επικη κάτι τέτοιο, δε θυμάμαι τη λέξη. Για να καταλάβουμε το πράγμα, ας θυμηθούμε μια κουβέντα από το **"Άσμα Ασμάτων"**, ένα πολύ ωραίο ερωτικό τραγουδί. Εκεί λοιπόν υπάρχει ένας στίχος που λέει κάπου **"κραταία ως θάνατος αγάπη"**.

Σοφία Μαυριδη: Μαάλιστα.

Σωκράτης Σκαρτσής: Ας κάνουμε ένα άλμα μεγάλο, να πάμε στις Ινδίες, όπου η θεά του έρωτα, η Καλί, είναι και θεά του θανάτου. Επειτα ας θυμηθούμε - ή ας σκεφτούμε - ότι η εμπειρία του έρωτα είναι μια μητρική εμπειρία, δηλαδή ο άνθρωπος που πραγματικά ερωτεύεται ζει την ελλαμψη, που μ' άλλο όνομα αναφέρει κι ο Πλάτωνας, δηλαδή οπωσδήποτε βρίσκει ένα βαθύτερο κι όχι συνηθισμένο εαυτό.

Επομένως ο έρωτας δεν είναι αστεία, σπασί τα κοκάλια, σπασί την ψυχή του ανθρώπου και τον οδηγεί εκεί που οι απλοί άνθρωποι, οι **"πρωτογονοί"** που λέγαμε πριν, έτσι κι αλλιώς βρίσκονται από μόνοι τους. Δηλαδή ο έρωτας, νομίζω, είναι μια εμπειρία, που οδηγεί τον άνθρωπο στη φύση του, τον κάνει να γίνει ο εαυτός του.

Αυτά τ'άρα μ' αυτή την εμφαση για να κάνω μια παρατήρηση κι αλας τώρα, ότι νομίζω, τουλάχιστον στον καιρό μας, όπως όλα έχουν πάθει μια ... (προσπαθώ να μεταφράσω έναν ξένο όρο)... μια **"αποϊερωση"**, ας πούμε,

έχουν χάσει τον ιερό τους χαρακτήρα δηλαδή, η πέτρα ως ποίμα έχει γίνει εργαλείο κι έχει παύσει να είναι το υλικό της, η ουσία της. Έτσι και η γλώσσα μας και οι πράξεις μας έχουν χάσει τον ουσιαστικό τους χαρακτήρα, τον οποίο, για να θυμηθούμε και για να σημειώσουμε ότι είναι κάτι σοβαρό, τον ονομάζουμε ιερό.

Στην πραγματικότητα δε θα χρειαζόταν και να ποίμα ότι είναι ιερό. Θα αρκούσε να ποίμα ότι είναι κάτι πραγματικό, αφού κάθε στιγμή το ζούμε και τέλος πάντων οι συγκλονιστικές εμπειρίες της ζωής μας είναι ο έρωτας κι ο θάνατος και απ' ό,τι λένε και οι γιατροί και οι φυσιολόγοι, δεν υπάρχει και μεγάλη διαφορά στις οργανικές αντιδράσεις ο άνθρωπος στο μεγάλο πονό και στη μεγάλη τερψή αντιδρά με τους ίδιους μύς.

Λοιπόν, τελικά, αυτό που από την εξωτερική του πλευρά ονομάζουμε με την ειδυλλιακή αποψη του πραγματος "έρωτα" και για το οποίο πολλοί έχουν γράψει, είναι κάτι πολύ πιο σοβαρό και νομίζω, για να παίξω να μιλώ, το ζει κανένας μόνο όταν διακινδυνεύει μ' όλη του την αντοχή κι αφού κοψεί όλα τα παλαμάκια.

Σοφία Μαυριδής: Μαάλιστα. Ο Σωκράτης λέει πως ένα είναι το κάλλος του ανθρώπου, ένα που δεν είναι ούτε μόνο το σώμα ούτε μόνο η ψυχή. Οποίος ερωτεύεται, ερωτεύεται και τα δύο. Έτσι είναι:

Σωκράτης Σκαρτσής: Ναι, δεν νομίζω ότι μπορεί να... δεν έχει νόημα να ξεχωρίζεις. Αν θυμάμαι καλά το στιχο του Σαίξπηρ, λέει για μια γυναίκα: "είναι τόσο όμορφη που δε χρειάζεται να είναι εξυπνη". Και δεν ξέρω αν το λέει αυτό μειωτικά... η ομορφιά είναι εξυπνη. Αλλά τι λέμε ομορφιά. Η ομορφιά είναι βέβαια ένα όμορφο σώμα - ως επανέλθουμε μετά σ' αυτό - να πω μόνο το εξής τώρα: είναι ένα όμορφο σώμα, το οποίο όμως είναι παρόν, επειδή το ενεργοποιεί η ζωή που υπάρχει μέσα, η θέληση, η... ο τρόπος που τέλος πάντων η συγκεκριμένη γυναίκα μετέχει στην υπάρξη αυτή η ουσία, αυτό το εγώ, αν θέλεις, κάνει αυτό που λέμε σώμα, το οποίο από μόνο του

δεν είναι τίποτα, ένας νεκρός άνθρωπος είναι ένα σώμα, το οποίο δεν είναι τίποτα - αυτό λοιπόν το σώμα το ζωοποιεί.

Γι' αυτό άλλωστε αναφεραμε πριν την γυναικεία μορφή. Θυμάμαι κι ένα τίτλο ενός βιβλίου του Θεμελή νομίζω ότι σε τελευταία ανάλυση ο κάθε πραγματικός ποιητής ζητάει να βρει μια - όχι να βρει, να κάνει την ποίηση του μια μορφή. Είναι αυτό που παλαιψέ να κάνει ο Σάλωμος, αλλά δεν το κατορθώσε όπως ήθελε, όμως είχε τη γενναιοτητα να σημειώσει ότι βλέπει αυτή τη μορφή όπως ο ουρανός

"που μέρη του είναι φανερά και μέρη είναι κρυμμένα".

Κι έτσι ο πιο καλός μας ποιητής ομολογεί ότι δεν μπόρεσε να φτάσει το αγαλμα που ήθελε ο Θεμελής, ενώ άλλοι πολύ εύκολα υποκρίνονται ότι έχουν δημιουργήσει αυτή τη μορφή.

(Μουσική)

Σοφία Μαυριδής: Λοιπόν, κ. Σκαρτση, να ξαναγυρίσουμε στην ποίηση σας, γιατί άλλωστε αυτός είναι και ο σκοπός της εκπομπής μας, έτσι δεν είναι; Και μάλιστα στο τελευταίο σας βιβλίο, που κυκλοφόρησε και στα βιβλιοπωλεία της Πατρας και δεν υπήρχε, **"Το μαρμαρο της απλός"**. Μέσα λοιπόν είδα ότι είναι αφιερωμένο στο γνωστό φιλόλογο Αντρέα Μπελεζίνη.

Σωκράτης Σκαρτσης: Ναι.

Σοφία Μαυριδής: Στο τηλέφωνο λοιπόν σας έχουμε μια εκπλήξη, έχουμε τον κ. Αντρέα Μπελεζίνη! Καλησπέρα απ' την Πάτρα, η Σοφία Μαυριδής είμαι, κ. Μπελεζίνη.

Αντρέας Μπελεζίνης: Καλησπέρα σας.

Σοφία Μαυριδής: Όπως θα ακουσατε ίσως και στο τηλέφωνο, στο βιβλίο του Σωκράτη Σκαρτση **"Το μαρμαρο της απλός"**, που έχουμε εδώ μπροστά μας, βλέπουμε την αφιέρωση που έχει για σας: **"Στον Αντρέα Μπελεζίνη, ποιητικώτατον"**. Τι έχετε να μας πείτε γι' αυτό;

Αντρέας Μπελεζίνης: Είναι αλήθεια, μου αφιερώνει ο Σκαρπής την τελευταία του συλλογή, α, τι συλλογή λέω, ο όρος είναι πολύ συμβατικός, τα τελευταία του οστράκα.

Σοφία Μαυριδη: Μαάλιστα...

Αντρέας Μπελεζίνης: ... Τα χαρίσματα ή τα κερασμάτα, ίσως πιο σωστά, τις τελευταίες του ανθρωπίνες χειρονομίες.

Άλλωστε, για να καμαρώσω και λίγο, μ' έχει και άλλοτε μνημονεύει, μέσα σε ποίημα μαάλιστα, όπως βεβαία και άλλους φίλους, νεότερους του εκείνους και ηλικιωτες, συνομηλικούς, όπως θα έλεγαν οι αρχαίοι. Γιατί με τον Σκαρπή συμβαίνει κάτι που δεν το βρισκόμαστε συχνά. Είναι ποιητής και του έρωτα και της φιλίας.

Σοφία Μαυριδη: Μαάλιστα.

Αντρέας Μπελεζίνης: Και άνθρωπος της φιλίας και του έρωτα, άνθρωπος και ποιητής της φιλοτιμίας. Και τα δυο μαάλιστα συχνά φιλιώνουν στο ίδιο ποίημα.

Ακούστε το:

*Λευρό κανατι θαλασσινο
ν' αδειάζω ήλιο χρυσο νερο
να πλενομαι ευγενεια
για το δροσερο σπιτι.
Και ψωμι θρεψής μοσκοβολισμενο
να κοβω κομματα κοινωνιας
του ξυλινου τραπεζου
στους φίλους και τις φίλες.
Και κρασι καλο μιλουμενο
τραγουδιστο στα ποτηρια
του έρωτα που δακρυζω
με τα ομορφα ματια στην απλα.
Αυτα. Και το αιμα να ορμαει*

ποταμι ταυρος κερατα αγαπημενα
εξω απο τον οριζοντα.
Γλυκο σπιτι της ζωης ολιανοχτο.

(Το μαρμαρο της απλας,7)

Το τι μας ξαφνιαζει στο ποιημα αυτο, οπως και στην ολη την ποιηση του Σωκρατη Σκαρτση, και ο ερωτας και η φιλια τελουνται μεσα στο σπιτι - κοσμος ...

Σοφια Μαυριδη: Μαλιστα...

Αντρεας Μπελεζινης:... και στον κοσμο - σπιτι. Καποτε μου δοθηκε η ευκαιρια να αποκαλεσω τον Σκαρτση ανθρωπολογικο ποιητη. Το ειπα αυτο με την εννοια οτι...

Σοφια Μαυριδη: Ναι, ναι...

Αντρεας Μπελεζινης:... ξαναφερνει ο Σωκρατης κινησεις, χειρονομίες ανθρωπινες, που, χωρις να αποκλειουν το εθνικο και το τοπικο, βρισκουν εκεινες τις διαστασεις που ειναι παραμονιμες στον ανθρωπο. Θα μπορούσα να πω ακομα οτι ειναι ενας ποιητης κοσμικος.

Σοφια Μαυριδη: Μαλιστα.

Αντρεας Μπελεζινης: Όταν μου ανακοινωσε ο Σκαρτσης στην Πατρα, στο τελευταιο Συμποσιο Ποιησης, οτι μου αφιερωει την συλλογη, ασφαλως δεν περιμενε "ευχαριστω". Ειναι μια απο τις πιο ανετες και φυσικες του ανθρωπινες κινησεις.

Σοφια Μαυριδη: Μαλιστα.

Αντρεας Μπελεζινης:Εγω οφειλω να ευχαριστησω ... Με τον Σωκρατη Σκαρτση γινεται αυτο εδω: ενω παω, οσο γερνω, να απαλλαγω απο τα γητεματα της ποιησης, οταν διαβαζω παλι Σκαρτση, ενδιδω στις πρωτες μου αγαπες και στους αρχικους μου ερωτες. Βεβαια θα ελεγα οτι συμφωνω, τωρα που εχω καμποσο μεγαλωσει, με τον Κωστα Αξελο, που λεει σε ενα δοκιμιο του με τιτλο "Η ποιητικοτητα του κοσμου" οτι στην εποχη μας δεν υπαρχουν πολλοι μεγαλοι ποιητες. Υπαρχουν βεβαια ποιητες, αλλα οι πιο

πολλοί αγωνίζονται στις πεδιάδες. Εξαιρεί ελαχιστούς, αυτούς που μαχονται στις κορυφές. Ο Σωκράτης Σκαρτσής μαχεται ακριβώς στις κορυφές.

Σοφία Μαυριδη: Σας ευχαριστούμε, κ. Μπελεζίνη, για όσα μας είπατε, είστε και η εκπλήξη της βραδιάς. Σας δίνω όμως, καληνυχτα από μενα, σας δίνω τον ίδιο το Σωκράτη το Σκαρτση.

Σωκράτης Σκαρτσής: Γεια σου, Αντρεα... Σ' ευχαριστώ γι' αυτά που είπες, χαρήκα που σ' άκουσα πιο παλι... Εντάξει, Αντρεα μου, ευχαριστώ, νάσαι καλά. Γεια...

(Μουσική)

Σοφία Μαυριδη: Καιρός όμως, κ. Σκαρτση, να διαβάσουμε και κάποια μέρη από το έργο σας και συγκεκριμένα από το **"Αγάλμα"**... που είναι μια ποιητική συλλογή, που, όπως λέτε:

"Το Αγάλμα είναι γλωσσικό πράγμα και γίνεται από τη γλωσσική πράξη των πραγμάτων, όπως οι γυναίκες είναι αγαλλομένα ονόματα του αγάλματος. Το Αγάλμα αγαλλεται, είναι ένα (οχι καλο-κακο) ερωτικό και γίνεται εγώ κι εσείς για τον τελειωμένο ερωτα, δηλαδή τα ματια της Λαλώς".

Απ' αυτή τη σύνθεση λοιπόν διαβαζουμε το πρώτο κομμάτι:

*Γυμνος να ηλιωνομαι γυμνος να νερωνομαι
γυμνος να τρωω γυμνος να πινω γυμνος να κοιμαμαι
σ' όλα τα πραγματα στη γυμνοτητα.
Γυμνος να τ' αφηνω και να ξερω
ακουμπημα θρεψη ανασα,
ανασασμος κι αερας στις απλες και στα βαθη
και να τ' αφηνω ωραια γυμνα
και να τα ξεφυλλιζω και να τα γυμνωνω
ζωη θανατο, αυτο εκεινο, εγω εσυ,
γνωση αληθινη, γυμνοτητα
της ωραιας γλυκας.*

*Γυμνος απο γυμνος μεχρι το κοκκαλο
και τους σκελετους των ζωνων και των δεντρων
και των ασπρων οστρακιων.*

Αυτο που θελω ειναι και γινεται.

(Αγαλμα, σελ. 7)

(Μουσικη)

Σοφια Μαυριδη: Και συνεχιζουμε την εκπομπη μας. Να πουμε οτι ειναι η ζωντανη εκπομπη **"Με οδηγο τον ερωτα"**. Προσκαλεσμενος της σημερινης μας εκπομπης ειναι ο κ. Σωκρατης Σκαρτσης, ο γνωστος μας ποιητης, που καταφερνει μεσα απο τον ερωτα, ή μεσα απο την ποιηση, να μας οδηγει στον ερωτα. Ετσι δεν ειναι, κ. Σκαρτσης;

Σωκρατης Σκαρτσης: Μεγαλη κουβεντα λες, μακαρι να'ναι ετσι.

Σοφια Μαυριδη: Θα θελαμε να μας διαβασετε ενα ποιημα ομως.

Σωκρατης Σκαρτσης: Ναι, να διαβασουμε ενα κομματι απο τη συνθεση **"Αγαλμα"** που διαβασες και συ πριν.

Σοφια Μαυριδη: Σας ακουμε.

Σωκρατης Σκαρτσης:

*Το νερο δεν ξερει, γνωριζεται, βρεχει
ακουγεται και γινονται πραγματα
κι εγω νερωνομαι
ειμαι ωραια του νερου μα πιο γυμνος
εγω τα ξερω ειμαι ολα
μα τα γδινομαι
γι' αυτο ζω
γι' αυτο νερωνομαι κι ηλιωνομαι
και τραω πινω κοιμαμαι στα πραγματα
στη γυμνοτητα
γδινομαι νερο και φως, φαί πιομα κι υπνος
κι αντρας εγω*

ακουμπηστα γδινομαι ανασα
και ιδρωτας και χερια του μοχθου και πονος
και δακρυ κι αιμα να σταλαζουν
σταγονες γυμνες της ζωης γλύκα της αληθειας
που κλαιει που γελαει
γυμνη
και χαιρομαι λυπομαι
γυμνος
δε ντυνομαι μπαινω γυμνος σ' ολα τα ντυματα
κι ολα τα γυμνω
με τα χερια με τα ματια με το θελω
της γυμνοτητας
θεος της θεοτητας
θεικος
Λεω και θελω
θελω κι ειναι

(Αγαλμα, σελ. 10)

(Μουσικη)

Κι ολες στη γυμνοτητα
προσωπα μονα
μονα πραγματα μονες κινησεις
κι ολα τα ειμαι κι ειναι
Τοσες γυναικες αγαλματα αγαλλομαι
αγαλμα
νεο στο φως κι ερχεται το νερο
θαλασσα νεα
να με βρεξει που ειμαι
θεικος κι ωραιος και μονος
μ' ολες τις μονες.

Ομορφια της γυμνοτητας

ολες οι ομορφιες

κι ομορφαινω

που ειμαι

ενας και εγω

γαληνιος της ευτυχιας

Και τις αφηνω.

(Αγαλμα, σελ. 18)

(Μουσικη)

Σοφια Μαυριδη: Να συνεχισουμε ομως, κ. Σκαρτση μ' ενα αλλο βιβλιο, το "Ενα ερωτικο". Θα'θελα εγω να σας διαβασω τωρα.

Σ' αυτον τον κοσμο με την πραγματικοτητα, με τη γλωσσα οπου η δυναμη μας περασει παντα για κατι αλλο που παντα βγαινει να'ναι το ιδιο, σ' αυτο τον ενα ομορφο κοσμο ειμαστε παντα ερωτευμενοι, ερωτικη μου του χαρτιου και της ζωης, και παντα παροντες του ερωτα. Σ' αυτο τον κοσμο τον ερωτικο που τον ερωτευομαστε και ειναι σχηματα στα σχηματα μας, μιλαμε, ενωπια μου ο ενωπιος σου. Σ' αυτο τον κοσμο ειμαστε ταγμενοι να δημιουργουμε τον αιωνα, ερωτα μου, εγω εσενα εσυ εμενα, το ταξιμο μας. Σ' αυτο τον κοσμο.

(Ενα ερωτικο, σελ.9)

(Μουσικη)

Σοφια Μαυριδη: Να συνεχισουμε απο το ιδιο βιβλιο, το "Ενα ερωτικο", κ. Σκαρτση. Θα'θελα να σας διαβασω παλι εγω και μετα θα σας παρακαλουμε να μας διαβασετε.

Σωκρατης Σκαρτσης: Ναι, ας ακουμε εσενα προς το παρον. Χαιρομαι που αυτη η γλωσσα κανει τη φωνη σου ετσι. Ερωτικη.

Σοφια Μαυριδη: Ευχαριστω.

Ειμαι μεσα στα πραγματα του κοσμου ερωτικος. Θελω να φωω, να πωω, να δω, ν' ακουσω, θελω ν' αγγιξω το καθε τι, την καθε ομορφια. Ομως ο

χρονος είναι μικρος, μικρες κουκιδες που κυλιανε αλυσιδωτα μεσα μου. Κι ετσι εχω τον αλλο χρονο, τον τωρα που είναι ολα αυτα που θελω να φρω, να πιω, να δω, ν' ακουσω, ν' αγγιξω αυτα της ομορφιας. Εχω ολα αυτα χρονο. Είμαι συνεχεια των φυλλων, του χωματος, του νερου, αυτου του εξω κι αυτου του μεσα, είμαι ενα στο ενα, είμαστε δηλαδη ενα που απλωνεται οραμα κι ακουσμα κι αγγιγμα και βαθια καρδια. Οταν ακουμπαι ενα φυλλο στο μαγουλο μου, του λεω καλημερα- οταν πεταει ενα πουλι μπροστα μου, το αγγιζω με τον αερα- οταν μου γλιστραει ενα ψαρι στη θαλασσα του χεριου μου βλεπομαι με τα ματια του- οταν σε θυμαμαι αστραφτερη οραση είμαι πια μεα γραμμη στη βρεγμενη αμμο που γινεται και σβηνει και γινεται η ιδια αλλιωτικη. Μια γραμμουλα ευαισθητη και τρυφερη σαν τα μαλλια σου σκορπια και μυρωμενα στον ανεμο που βγαινει απ' τα βαθια και τα πλατια, σαν τις γραμμουλες του ανεμου στις γραμμουλες της αμμουδιας, του νερου, σαν την ωραια γραμμουλα του κοσμου. Είμαστε μια μικρη γραμμουλα μυρουδιας η ψυχης η κινουμενου φυλλου.

Ετσι στο μεγαλο δασος των πευκων κοιτω τα φυλλα τις βελονες τις αμετρητες που είναι σαρανταπεντε και εξηντα δυο και χιλιας δυο χωρις το κακο της αριθμησης που δεν τις αφηνει να είναι και δεν τις μετραω, μονο είναι μου είναι τους είμαι, τους είμαστε μου είμαστε, είμαστε, σου είμαστε, ερωτικη μου.

(Ενα ερωτικο, σ. 11-12)

(Μουσικη)

Σωκρατης Σκορτσης:

Ο ερωτας είναι αλλο, αυτο, το ξερουμε. Λοιπον πρεπει μ' ετσι τη γλωσσα να τον λεμε, να είμαστε εμεις κι ολα μας ερωτικοι. Γι' αυτο γραφω ερωτικα, ερωτω γραφικα, στη γλωσσα βεβαια. Είναι η αλλη γλωσσα, αυτη η γλωσσα, την ξερουμε.

Έτσι γραφώ. Σκορπιός αλλά εγώ σκορπιός, εγώ στα σκορπια σας σ'
εσάς εγώ σκορπια, σκορπιήματα ερωτικά.

(Ένα ερωτικό, σελ. 24)

(Μουσική)

Σοφία Μαυριδής: Μαάλιστα, κ. Σκαρτση. Θα'θελα όμως να διαβάσουμε
και κάποιο ποίημα από τη συλλογή "Έου της παρουσίας".

Σωκράτης Σκαρτσης: Μαάλιστα.

Σοφία Μαυριδής: Θα διαλέξουμε μαζί;

Σωκράτης Σκαρτσης: Αν θέλεις.

Σοφία Μαυριδής: Εχω διαλέξει παρα πολλά, όλα είναι...

Σωκράτης Σκαρτσης: Ας πάρουμε ένα στην τύχη.

Σοφία Μαυριδής: Στην τύχη; Θα' θέλατε αυτό;

Σωκράτης Σκαρτσης: Ας πουμε αυτό.

Η μερα είναι μεγαλη και χωραι τον κοσμο

και σενα ολοκληρη να μιλας

λογακια και σωμα, μια κινηση

λυγερη, μιλα μου

κι όλα σου τ' ακουω ολοκληρα

τα βουνα και τα νερα και τα μαλλακια σου

χρυσες γραμμες ψυχης στ' ασημι του κοσμου.

Μιλα τη ζωη σου ολοκληρη στη ζωη μου

ν' απλωσεις τα χερακια σου εξω απ' τον οριζοντα

στα ωραια φυλλα στα πουλια που φευγουν καθε

οπως φευγεις εσυ απο δω κι εισαι εκει

στο μαυρο απ' το ασπρο, στο ασπρο απ' το μαυρο

της ζωης που ζωη μου σε πηγαινει

και πας: μαθε

να βλεπεις στα ματια μου γυμνη

απ' το κλεισιμο κι απ' το ανοιγμα αλλου

γυμνη κι εσυ και στα πραγματα
μαθε: αυτα ειναι τ' αλλα, ολα τα δικα σου
και δεν ειναι αλλα μονο αυτα
που δικα σου τα γδυνεσαι μεσα στα πραγματα
που τελειωνουν· μαθε: τελειωνεις κι εισαι
ωραια κι ευτυχισμενη στο μαυρο και στο ασπρο
των μεγαλων ματιων μου· μαθε
την αληθεια που ξερεις καρμη
και Κορη
και Αναδυεσαι η πραγματικοτητα
που κωθεται στην αρμη του χερσιου μου
που περνει τον οριζοντα
δειχνοντας εδω κι ειναι σαρκια
σωμα μου που ξερεις
σταλιτσα της ψυχης σου, δικη σου η ξενη
η, αν θες, αυτη.

(Εσυ της παρουσιας, 3, σελ. 14)

Σοφια Μαυριδη: Θα'θελα να πω καποιο ποιημα απο την ιδια συλλογη

"Εσυ της παρουσιας"

Χρυσο κι αρωματα
και γευση γλυκια της ζωης
οπως ενας καρπος ενα κοριτσι
αληθινο κι αθανατο
η τρια κοριτσια ονοματα
αυρες της υπαρξης
Μανια κι Οργω και Ροδάλια
μαλλια του σωματος της γλυκας
Μανια μανια μελιμαυρη
μονο ησυχω δυνατο νερο

κι Οργω ορθη ορθη
βαθια ως τη σταλα της τερψης
και Ροδαλια ροδινη κι ωραια ωρα
κι ηρεμη ενταση της ζωης,
Οργω και Μανια και Ροδαλια
φορεματα γευσεις κι αγγιγματα
πραγματικα της γυμνης αληθειας
ως την ακρη του βαθους,
Ροδαλια κι Ορθω και Μανια
εδω τωρα της αθανασιας
που σταλαζει γλυκα χρυσαφι
στην απλα μου τη χρυση
να λαμπουν
κορτασια Μανια
της γλυκας Οργω
και της ζωης μου Ροδαλια,
τωρα.

(Εσυ της παρουσιας, 63)

(Μουσικη)

Σοφια Μαυριδη: Ο χρονος, κ. Σκαρτση, κυλαει παντα γρηγορα... ειδικα σε τετιες εκπομπες κι ετσι, πολυ γρηγορα, θα πρεπει να διαβασουμε και καποια αποσπασματα απο **"Το μαρμαρο της απλας"**, την τελευταια ποιητικη σας συλλογη. Θα θελατε να μας διαβασετε εσεις καποιο ποιημα;

Σωκρατης Σκαρτσης:

Τρεμω τη θαλασσα τρεμω το φυλλο
τρανταζομαι τρυφερος, τραγουδι μου,
μυρωμενο αερακι,
που ανασαινεις κι ανασαινω
στη γυαλινη γαλινη.

Τρεμω κι ανασαίνω τ' όνειρο
μια πεταλούδα αλαφρή
δροσερή ψυχή ανειρεμένη.
Τρεμω τραγουδι μωρωμένο
φύλλο πάνω απ' τη θάλασσα
βαλερο.

(Το μαρμαρο της απλας, 1)

(Μουσική)

Σοφία Μαυριδη: Να διαβάσω κι εγώ κάποιο... Όλα μ' αρέσουν...

Άσπρο κανάτι θαλασσινό
ν' αδειάζω ήλιο χρυσο νερό
να πλένομαι ευγένεια
για το δροσερό σπίτι.
Και ψωμί θρεψής μοσκαβολισμένο
να κοβώ κομμάτια κοινωσίας
του ξυλινού τραπεζιού
στους φίλους και τις φίλες.
Και κρασί καλό μλούμενο
τραγουδιστό στα ποτήρια
του ερωτά που δακρυζώ,
με τα όμορφα μάτια στην απλα.
Αυτά. Και το αίμα να ορμάει
ποταμί ταυρος κεράτα αγαπημένα
εξω από τον ορίζοντα.
Γλυκό σπίτι της ζωής ολιανοίχτο.

(Το μαρμαρο της απλας, 7)

Σωκράτης Σκαρτσής: Το διάβασε κι ο Αντρέας Μπελεζίνης αυτό το ποίημα, αλλά ήταν μια ωραία συμπτωσή, για μένα τουλάχιστον, ότι διαβάστηκε δυο φορές, γιατί έτσι μπορεί να φανεί ότι η γλώσσα είναι μια πολύ προσωπική υπόθεση και οπωσδήποτε είναι άλλο να διαβαίνει ένα καρτάκι ένα ποίημα και άλλο να το διαβαίνει το ίδιο ποίημα ο Μπελεζίνης, ο κριτικός. Είναι δυο διαφορετικές ερμηνείες, δυο διαφορετικές πράξεις. Άρα για μένα ήταν καλό που διαβάστηκε δυο φορές.

Σοφία Μαυριδής: Και θα 'θελα πολύ να διαβάσω άλλο ένα, γιατί τ' αγαπώ αυτά τα ποιήματα:

*Το ποίημα γίνεται μόνο του
όπως ο καρπός όπως η θέληση
όπως εσύ όταν βγεις απ' τα φορέματα σου
το ποίημα λέγεται όπως λέει το στόμα σου
το σώμα σου
υγραότητα στο σώμα μου στο στόμα μου
και λέω
εσύ γυμνή
μόνη ερωτας νερό ροή
μόναχη
το ποίημα είναι μόνο του
εδώ της απλής μαρμαρο.*

(Το μαρμαρο της απλής, 37)

(Μουσική)

Σοφία Μαυριδής: Κυρίες Σκαρτσής, φτάσαμε στο τέλος της εκπομπής μας, βεβαία θα ήταν καλύτερα νά'χαμε περισσότερο χρόνο, να μπορέσουμε να διαβάσουμε και περισσότερα ποιήματα.

Σωκράτης Σκαρτσής: Όχι, αρκετά είναι αυτά...

Σοφία Μαυριδής: Ίσως να συζητήσουμε περισσότερο...

Σωκράτης Σκαρτσής: Ίσως, παντως θα εχεις καιρο πολυ με την εκπομπη σου, σου ευχομαι να ειναι μακροβια. Το θεμα ειναι ευχαριστο, ος ευχηθουμε οτι θα κρατησει πολυ και θα σε χαρουμε πολυ να σ' ακουμε.

Σοφια Μαυριδη: Ευχαριστω πολυ, και πιο πολυ για την τιμη που μας κανατε να ειστε εδω και στην πρωτη εκπομπη μας...

Σωκράτης Σκαρτσής: Δεν ηταν τιμη, ηταν κατι απλο.

Σοφια Μαυριδη: ... και θα'θελα να σας... αφου σας ευχαριστησω για αλλη μια φορα, ευχαριστησω και τους φιλους ακροατες που παρακολουθησαν αυτη την εκπομπη, που ακουσαν καλυτερα αυτη την εκπομπη και τους κοληνυχτισω κι εγω, θα 'θελα να κλεισω παλι με ενα κομματι απο τη συλλογη ποιηματων **"Το ερωτικο"**:

*Ο ερωτας ειναι αλλα, αυτο, το ξερουμε. Λοπον πρεπει μ' ετσι τη
γλωσσα να τον λεμε, να εμιαστε εμεις κι ολα μας ερωτικοι. Γι' αυτο
γραφω ερωτικα, ερωτω γραφικα, στη γλωσσα βεβαια. Ειναι η αλλη
γλωσσα,
αυτη η γλωσσα, την ξερουμε.*

(Ενα ερωτικο, σ. 24)

(Μουσικη)

Σοφια Μαυριδη: Ευχαριστουμε το Θαναση Τσιπινακη για την υπεροχη μουσικη που μας διαλεξε και επισης τον κ. Σπυρο Δουκα που ηταν στην κονσολα του ηχου.

Σωκράτης Σκαρτσής:ή Κι εγω σας ευχαριστω ολους κι εσας και τους ακροατες που μας ακουσαν.

Σοφια Μαυριδη: Εγω ευχαριστω.

(Μουσικη)

Εκφωνητής: Η Σοφια Μαυριδη παρουσιασε την εκπομπη **"Με οδηγο τον ερωτα"**.

(Μουσικη)